

شناسایی و ارزیابی یارانه‌های بخش کشاورزی ایران با رهیافت توسعه پایدار

رومینا فرهادی نهاد
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
مرداد ۱۴۰۲

مقدمه

بخش کشاورزی نقش مهمی در تأمین امنیت غذایی، اشتغال و صادرات غیرنفتی دارد.

طبق گزارش جدید سازمان ملل، که توسط سازمان غذا و کشاورزی، برنامه محیط زیست و برنامه توسعه سازمان ملل تهیه شده نشان می دهد که برنامه دریافت سالانه ۴۷۰ میلیارد دلار از یارانه‌هایی که برای تولیدکنندگان محصولات کشاورزی هزینه می‌شود، به توانایی جهان برای تغذیه جمعیت رو به رشد آسیب می‌زند زیرا از نظر اقتصادی و زیست‌محیطی ناپایدار هستند. مطابق با این گزارش تقریباً ۸۷ درصد از یارانه های کشاورزی جهان برای مردم و کره زمین مضر است.

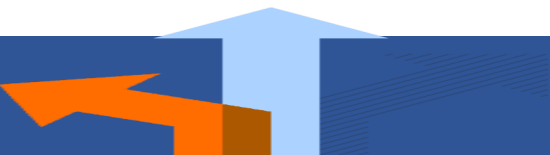
اگر قرار است سیستم غذایی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار تا سال ۲۰۳۰ اصلاح شود، باید اصلاحاتی در خصوص یارانه های کشاورزی در سراسر جهان انجام شود.

□ **پیوند غذا-آب-انرژی**، برای دولت ها در سراسر جهان نگرانی ایجاد می کند. بحران های آب، شوک های قیمت انرژی و بحران های مواد غذایی از سال ۲۰۰۹ به طور مرتب در مجمع جهانی اقتصاد در چشم انداز خطرات جهانی ظاهر شده اند. این سه منبع به هم مرتبط هستند.:

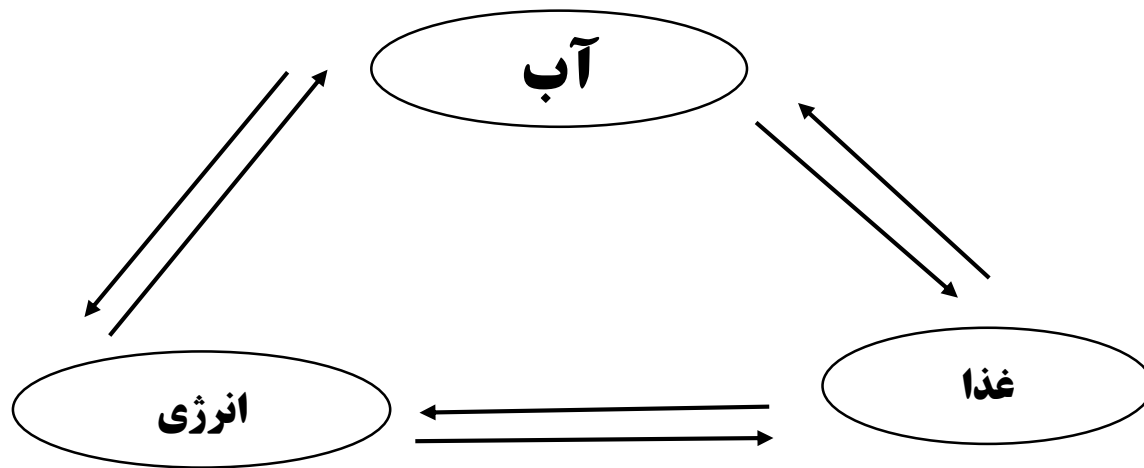
□ آب یک نهاده اصلی برای رشد محصولات زراعی در مزارع و در طول کل زنجیره تامین محصولات کشاورزی است.

□ انرژی برای تولید و توزیع آب و غذا، پمپاژ آب از منابع آب های زیرزمینی یا سطحی، برای نیرو دادن به تراکتورها و ماشین آلات آبیاری و حمل و نقل کالاهای کشاورزی استفاده می شود. ارزیابی چشم انداز هر سه عنصر در امنیت غذایی حیاتی است.

سهم بخش کشاورزی از منابع آبی ۷۰ درصد است

تولید انرژی در کشورها حدود ۴۵ درصد از کل آب را مصرف می کند [میانگین جهانی = ۸ درصد]

30 درصد انرژی در زنجیره تامین و تولید مواد غذایی مورد استفاده قرار می گیرد

□ از آنجایی که فرسایش خاک، بحران‌های آبی، استفاده بیش از حد از سموم دفع آفات و کودهای شیمیایی، رطوبت کم،

کاهش منابع آب زیرزمینی و تخریب منابع، محدودیت‌های انرژی همگی کشاورزی ایران را تهدید می‌کنند و بدین ترتیب

توجه به توسعه پایدار و حرکت در مسیر یارانه‌های سبز کشاورزی را ضروری می‌نمایند.

□ برای اصلاح یارانه‌های کشاورزی در ایران در ابتدا باید مشخص شود که چه یارانه‌هایی در بخش کشاورزی وجود دارد. سپس در

مرحله بعد مشخص شود که این یارانه‌ها چگونه مورد ارزیابی قرار گیرند.

تعریف یارانه در GFS

□ تعاریف مختلفی از یارانه ها وجود دارد.

□ تعریف GFS (Government Financial Statistics) که تعریف کاملتری است مورد توجه قرار گرفته است.

□ در سال ۲۰۱۴، صندوق بین المللی پول (IMF) نسخه اصلاح شده راهنمای آمار مالی دولت (GFS 2014) را منتشر کرد. مفاهیم و اصول تعیین شده در GFS 2014 با مفاهیم SNA 2008 (سیستم حساب های ملی) هماهنگ شده است.

□ **یارانه ها صرفاً قابل پرداخت به تولیدکننده ها هستند و به مصرف کنندگان نهایی قابل پرداخت نیست.** انتقال های جاری که دولت ها به عنوان مصرف کننده مستقیماً به خانوارها می دهند به عنوان مزایای اجتماعی تلقی می شوند.

□ یارانه پرداخت های انتقالی جاری واحدهای دولتی به بنگاه های اقتصادی است که براساس سطح فعالیت های تولیدی بنگاه ها یا مقادیر یا ارزش کالاها و خدماتی که بنگاه ها تولید می کنند، به فروش می رسانند، صادر یا وارد می کنند به آنها پرداخت می شود.

تعریف یارانه های کشاورزی پایدار

- ❑ کشاورزی پایدار به روش های کشاورزی اطلاق می شود که برای محیط زیست خوشایند بوده و امکان کشاورزی را بدون آسیب رساندن به محیط زیست فراهم می کند. این امر مستلزم اجتناب از پیامدهای منفی برای زمین، آب، حیات وحش، و همچنین برای جمعیت انسانی است.
- ❑ یارانه های کشاورزی پایدار، یارانه هایی هستند که در راستای دستیابی به اهداف توسعه پایدار در بخش کشاورزی و حرکت به سمت کشاورزی پایدار می بایست مورد توجه قرار گیرند.

مشخصه های اساسی یارانه های کشاورزی

۱- بدنه اصلی سیاست یارانه های کشاورزی دولت می باشد.

۲- یارانه های کشاورزی متعلق به هزینه های انتقالی دولت می باشد.

۳- اهداف سیاست های یارانه های کشاورزی اغلب متنوع و مرحله ای است.

۴- یارانه های کشاورزی متنوع و انعطاف پذیر هستند.

طبقه بندی یارانه های کشاورزی

یارانه های کشاورزی در آمدمحور

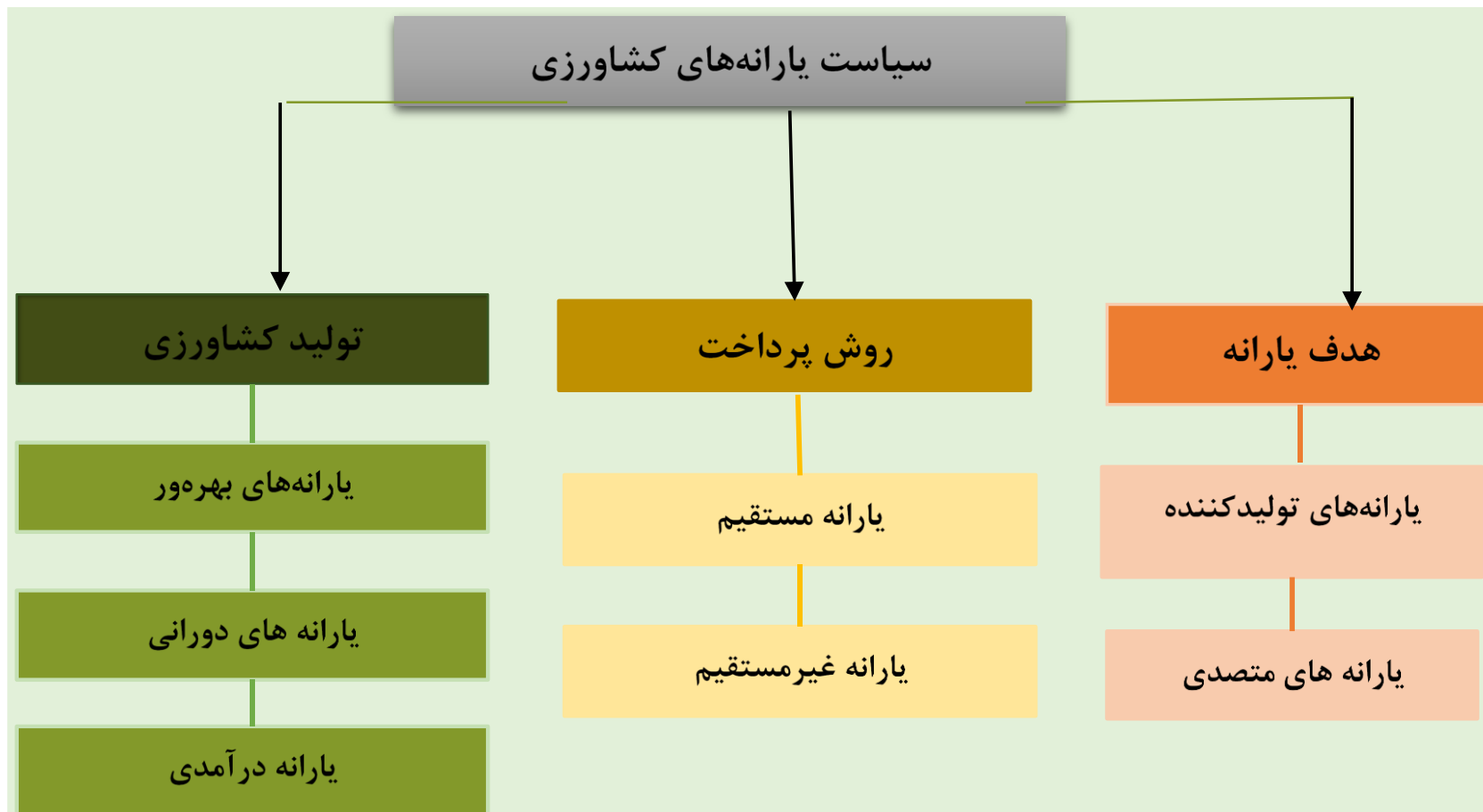
یارانه های کشاورزی هزینه محور

یارانه های کشاورزی تکنولوژی محور

یارانه های کشاورزی قیمت محور

یارانه های کشاورزی متصدی محور

نوع یارانه	سیاست‌های یارانه‌ای ویژه کشاورزی
یارانه‌های درآمدی کشاورزی	برای مثال: برنامه‌های یارانه‌ای جدا شده*
یارانه‌های هزینه‌ای کشاورزی	برای مثال: یارانه مستقیم غلات مرتبط**؛ یارانه مستقیم برای مواد کشاورزی مرتبط؛ سیاست‌های حفاظت از منابع پایه‌ای
یارانه‌های کشاورزی برای پیشرفت تکنولوژیکی	برای مثال: یارانه برای خرید ماشین آلات کشاورزی؛ یارانه برای آزمایش خاک؛ فرمول کوددهی سیاست‌های امور زیربنایی (زیرساخت‌ها و حفاظت از منابع)، سیاست‌های توسعه تکنولوژی‌های نوین
یارانه‌های قیمتی کشاورزی	برای مثال: حداقل قیمت خرید؛ حمایت از بیمه کشاورزی
یارانه‌های متصدی محور کشاورزی	برای مثال: پرداختی به وزارتخانه‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی غیرتحقیقاتی بخش کشاورزی

* برنامه‌های جدا شده، مستقل از سطح ستاده هستند مانند پرداخت مستقیم به کشاورز در حالی که برنامه‌های جدا نشده و همراه مرتبط با سطح ستاده هستند.
 ** مرتبط با وضعیت فعلی تولید و کاشت کشاورزی.

یارانه های کشاورزی شناسایی شده از بودجه سنواتی ایران طی ۵ سال

چارچوب ارزیابی یکپارچه پارانه ها

معرفی	
زمان شروع پارانه	
زمان پایان پارانه	
اسکن ویژگی ها	
اهداف:	
اهداف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی پرداخت این پارانه چیست؟	
اقتصادی:	
اجتماعی:	
زیست محیطی:	
طراحی:	
سیاست های اجرایی متناسب با این پارانه چیست؟	
آیا در سیاست طراحی شده برای حمایت پارانه ای، محدودیت زمانی مشخص شده است؟	
آیا پرداخت پارانه مستلزم دستیابی به هدف، تکنولوژی، ابزار و تجهیزات خاصی می باشد؟	
ذینفعان پارانه چه کسانی هستند؟	
تغییرات این پارانه در طی زمان چگونه است؟	
اقتصادی:	مزایای این پارانه چیست؟
اجتماعی:	
زیست محیطی:	
اقتصادی:	مشکلات این پارانه چیست؟
زیست محیطی:	
اجتماعی:	
تحلیل اثربخشی و هزینه - اثربخشی	
آیا اهداف مورد نظر در این پارانه محقق شده یا خیر؟	
چه گزینه هایی برای برآورده کردن این اهداف یا اثربخشی بالاتری وجود دارد؟	
آینده این پارانه چگونه است؟ آیا دولت این پارانه را حذف خواهد کرد؟	
تاثیرات اتفاقی:	
چه شمولی های منفی این پارانه ممکن است ایجاد کند؟ (در بلندمدت)	

مزایای اصلاح یارانه ها

تأثيرات اقتصادی بالقوه اصلاح يارانه ها

۱- تأثير روی مخارج بودجه ای

۲- تأثير روی فرایند اصلاحات ساختاری

۳- تأثير روی کارایی و اثربخشی بخش

تأثیرات اجتماعی یارانه ها

۱- تأثیر روی ظرفیت جامعه برای انطباق

۲- تأثیر بر شرایط تجارت

۳- تأثیر روی سرمایه اجتماعی

تأثیرات زیست محیطی یارانه ها

1. یارانه ها به ندرت برای آسیب رساندن به محیط زیست طراحی می شوند اما اغلب مضرات ناشی از یک برنامه یارانه ای که طراحی ضعیفی دارد می تواند برای محیط زیست آسیب زا باشد.

2. یارانه های در نظر گرفته شده برای کمک به کاهش هزینه های نهاده های کشاورزی مانند آب آبیاری، کودها، آفت کش ها که در راستای افزایش بهره وری و سودآوری کشاورزی در بیشتر کشورها در سراسر دنیا پرداخت می شود هدف تعیین شده را محقق نمی سازند. به عنوان مثال، یارانه دادن به آب آبیاری (یا برق مورد نیاز برای پمپاژ آب از زمین) با قیمت های کمتر از بازار اغلب منجر به تخلیه سفره های آب زیرزمینی و به طور کلی استفاده ناکارآمد از یک منبع حیاتی شده است.

تجارب کشورها

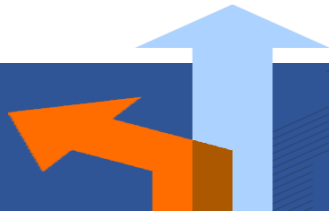
چین: اصلاح یارانه کشاورزی

- ❑ - در دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰: چین امنیت غذایی و افزایش درآمد کشاورزان را در پرداخت یارانه مدنظر قرار داد.
- ❑ - در سال ۱۹۹۹ برنامه‌ای به نام «دانه برای سبز» در چین ایجاد شد که جهت کاهش تخریب زمین، به کشاورزان پول می‌داد تا زمین‌های کشاورزی شکننده را به جنگل یا مرتع تبدیل کنند.
- ❑ - یارانه برای ارقام بذر بهبود یافته که ده محصول عمده از جمله برنج، گندم و ذرت را پوشش می‌داد (از سال ۲۰۰۲ به صورت آزمایشی اجرا شد).
- ❑ - در سال ۲۰۰۳ پرداخت‌هایی به کشاورزان بابت تبدیل زمین‌های چرا به علفزار انجام شد.
- ❑ - در سند ۲۰۰۴ چین: افزایش درآمد کشاورزان هدف سیاست اقتصادی بود و حفاظت از محیط زیست در اولویت نبود. یارانه‌های چین در طی سال‌های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ با هدف امنیت غذایی و حمایت از درآمد کشاورزان شامل حذف مالیات برای کشاورزان، تعیین کف قیمت جهت برنج، گندم، سویا، گلزا، پنبه، شکر و غلات پرداخت مستقیم به کشاورزان بود. یارانه‌های عمده دیگر عبارت بودند از: پرداخت مستقیم برای تولید غلات (اجرا شده در سال ۲۰۰۴) و یارانه برای ماشین‌آلات پیشرفته کشاورزی (در سال ۲۰۰۴ برای پاسخ به کاهش نیروی کار روستایی معرفی شد).
- ❑ - یارانه اصلاح نژادهای دام (معرفی شده در سال ۲۰۰۵)
- ❑ - در سال ۲۰۰۶، یارانه نهاده برای تولیدکنندگان غلات زمانی که قیمت سوخت در حال افزایش بود معرفی شد و به بزرگترین یارانه کشاورزی بدل گردید. در ابتدا، پرداخت‌ها کم بود؛ اما در طول زمان افزایش یافت.
- ❑ - در سال ۲۰۰۸: بیمه کشاورزی را به عنوان یارانه تعیین کرد.
- ❑ - در سال ۲۰۱۱، چین یارانه زیست محیطی و سیستم جوایز برای حفاظت زیست محیطی از علفزارها را اجرا کرد.
- ❑ - پروژه مواد آلی خاک (که در سال ۲۰۱۴ به پروژه حفاظت از زمین‌های کشاورزی و بهبود کیفیت تغییر نام داد) مواد و مشوق‌های اقتصادی برای کشاورزان به منظور بازیافت بقایای کشاورزی و ساختن خاک بالا فراهم کرد.
- ❑ - در سال ۲۰۱۵، در حوزه یارانه نهاده‌ها، مقامات یک سیستم تعدیل پویا را برای تنظیم سطوح یارانه‌ها بر اساس قیمت کود، آفت‌کش‌ها، گازوئیل و سایر نهاده‌ها ایجاد کردند.
- ❑ - یارانه‌های کود هم در سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۱۵-۲۰۱۶ پرداخت می‌شوند.

چین: اصلاح یارانه کشاورزی

- - **در سال ۲۰۱۵**، دولت چین سیاست «رشد صفر» را برای مصرف کودهای مصنوعی اتخاذ کرد و خواستار آن شد که مصرف کودهای شیمیایی بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰ بیش از یک درصد در سال رشد پیدا نکند و پس از آن رشد را متوقف کرد؛ بنابراین کندی رشد برای این کودها تقویت شد.
- - **در سال ۲۰۱۵**، دولت چین همچنین برنامه‌ای که نام آن را به پروژه حفاظت از زمین‌های کشاورزی و بهبود کیفیت تغییر داد، تدوین کرده و مواد اولیه و مشوق‌های اقتصادی را برای تشویق کشاورزان به بازیافت پسماندهای کشاورزی و ساختن خاک برتر ارائه نمود و تحت سیاست آزمایشی «فرجه منابع کشاورزی»، دولت مکانیسمی را آزمایش کرد که مطابق آن، به خانوارهای کشاورز برای کاهش استفاده از کودهای مصنوعی و افزایش پذیرش آفت‌کش‌های با راندمان بالا و سمیت کم غرامت پرداخت می‌کرد.
- - **سند مرکزی شماره یک ۲۰۱۸** نیز از این جهت که رسماً خواستار اصلاحات گسترده در استراتژی توسعه روستایی با تمرکز بر کشاورزی «سبز پایدار» شده قابل توجه است. در واقع، سال ۲۰۱۸ موج دیگری از اصلاحات بخش کشاورزی را با تمرکز بر حفاظت از محیط‌زیست، کشاورزی در مقیاس بزرگ، به قول معروف «شیوه‌های جدید تولید» به همراه داشته است. این اصلاحات حمایت از مزارع کوچک خانوادگی را از بین نبرده است؛ اما گام‌هایی برای هدف قرار دادن بهتر این مزارع و تا حدودی پیوند این مزارع به شیوه‌های سبزتر کشاورزی برداشته شد.
- - **در سال ۲۰۱۸**، حفاظت از محیط‌زیست تقریباً در تمام سیاست‌های کشاورزی در سندی تهیه شده و توسط وزارت کشاورزی اعلام شد (از این پس «سند ۲۰۱۸» نامیده می‌شود). برای مثال، یارانه ماشین‌آلات به صراحت طیفی از تکنیک‌های کشاورزی سبز از جمله کاشت بدون خاک‌ورزی، آفت‌کش‌های با راندمان بالا، آبیاری به منظور صرفه‌جویی در آب، بازیافت ساقه و کاه (حذف یا بازگرداندن به خاک)، بازیافت لایه‌های پلاستیکی، استفاده از کود دامی و موارد خاص را در اولویت قرار می‌دهد. بخشی از سند ۲۰۱۸ در مورد حمایت از «آب‌اتورهای کشاورزی نوع جدید» بود و چندین اشاره به بازیگران کشاورزی با محوریت کسب‌وکار دارد که در سبز کردن کشاورزی نقش ایفا می‌کنند.

چین: اصلاح یارانه کشاورزی

- - **سند ۲۰۱۸** همچنین یک بخش کامل را به برنامه های حمایت از حفاظت منابع زیست محیطی و جلوگیری از آلودگی منبع غیر نقطه ای اختصاص می دهد. این بخش چندین برنامه آزمایشی از جمله برای رسیدگی به مشکل آلودگی "کود گیاهی" پلاستیکی (با جمع آوری و بازیافت و فیلم با کیفیت بهتر)، بهره برداری بیش از حد از آب های زیرزمینی (با اقدامات صرفه جویی در مصرف آب)، آلودگی خاک به فلزات سنگین (از جمله با بازنشستگی زمین)، از بین رفتن مواد آلی خاک (با اقدامات ساخت و ساز و حفاظت از آن)، استفاده بیش از حد از کود مصنوعی (جایگزینی با کود آلی)، آلودگی فضولات دام (با بهبود تصفیه و استفاده مجدد)، و همچنین صید بی رویه و چرای بی رویه دام را پیش بینی می کند.

- - در مورد حمایت از "خدمات توسعه تکنولوژی سبز و کارآمد" به شدت بر تدوین خدمات توسعه ای که در خدمت حفاظت از محیط زیست هستند متمرکز است. این سند پیش بینی کننده حمایت از نمایش و انتشار "تکنولوژی سبز، پربازده و کارآمد" را برای تولید محصولات سبزتر و با کیفیت بالاتر است. هدف نه تنها تمرکز بر برنج، گندم و ذرت است، بلکه بهبود (و احتمالاً سبز) تولید غده، سویا، غلات و لوبیا، پنبه، دانه های روغنی، شکر، میوه ها، سبزیجات و چای است. برنامه های دیگر برای حمایت از توسعه و پذیرش نژادهای دام بهبود یافته، ماشین آلات کشاورزی برای کشت زیرزمینی، مدل های توسعه مردمی و غیره است.

- - **بخش کامل سند ۲۰۱۸** در مورد ادامه "ادغام صنعت روستایی" است، که اشاره ای به مفهوم رایج ادغام "صنایع اولیه، ثانویه و ثالثه روستایی" است. برای پیشبرد ادغام و ارتقاء زنجیره های ارزش - که به نظر می رسد محور این ایده است - دولت حمایت مستمر از "پارک های صنعتی کشاورزی مدرن" موجود و جدید را پیش بینی می کند. همچنین دولت خواستار حمایت از توسعه "صنایع روستایی"، زنجیره های ارزش ویژه محصولات، گردشگری کشاورزی و کشاورزی چند منظوره و به طور کلی کشاورزی "هوشمند" (اشاره ای احتمالی به استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشاورزی) و صنعتی سازی کشاورزی با سرمایه گذاری در مواردی مانند پردازش، بسته بندی، بسترهای اطلاعاتی، تجارت الکترونیک و سایر زیرساخت ها یا ظرفیت های بازاریابی شد.

- بخش دیگری از سند ۲۰۱۸ به ایده «تعدیل ساختاری» اختصاص دارد و این امر موضوعات مختلفی مانند توسعه تولید علوفه برای گاوهای شیری، و توسعه "کشاورزی تخصصی محلی" را شامل می شود.

خلاصه اصلاحات یارانه های کشاورزی در بافت توسعه پایدار براساس تجارب هفت کشور (نیوزیلند، چین، کره جنوبی، کشورهای عضو اتحادیه اروپا، ایالات متحده آمریکا، ویتنام و هندوستان)

انواع اصلاحات	کشورهای پیروی کننده	ارتباط با توسعه پایدار
نوع اول اصلاحات شامل ایجاد برنامه های یارانه ای جدید کشاورزی و محیط زیستی	به عنوان مثال: - به ایجاد پرداخت مستقیم کره برای کشاورزی سازگار با محیط زیست، - افزایش پرداخت های مختلف توسط چین برای برنامه های اکوسیستم، - ایجاد پرداخت های کشاورزی - محیط زیستی و اقلیمی اتحادیه اروپا، - ایجاد برنامه های حفاظتی مختلف در ایالات متحده آمریکا	یارانه های مرتبط با این اصلاحات معمولاً حفاظت از محیط زیست را به عنوان هدف اصلی مدنظر دارند و از اقدامات داوطلبانه حمایت می کنند.
نوع دوم اصلاحات شامل گره زدن یارانه های موجود به محیط زیست، یا به عبارت دیگر، استفاده از یارانه های موجود برای پیشبرد اهداف زیست محیطی	نمونه های بارز عبارتند از: - پرداخت های سبز از سوی اتحادیه اروپا، که به موجب آن پرداخت های حمایت از درآمد کشاورزان را مشروط به رعایت الزامات زیست محیطی کرده است - پذیرش انطباق حفاظتی توسط ایالات متحده، که کشاورزان در مناطق خاص را به منظور دسترسی به سایر برنامه های یارانه ملزم به انجام و پیروی از برنامه های حفاظتی می کند. - در مقیاس کوچک تر، ویتنام اخیراً از اعتبار یا سایر یارانه های مالی به تولیدکنندگان قهوه و برنج به عنوان فرصتی برای سوق دادن کشاورزان به سمت شیوه های کشاورزی سبزتر استفاده کرده است. شیوه هایی که باید در کوتاه مدت و قطعاً در درازمدت به نفع آنها باشد. - اصلاحات در هند، در مورد یارانه کود	این اصلاحات معمولاً حفاظت از محیط زیست را به عنوان هدف فرعی در نظر دارند. با این حال، می توانند از اقدامات اجباری (مانند اتحادیه اروپا) یا اقدامات داوطلبانه (مانند ویتنام) حمایت کنند و می توانند سهم بزرگی از هزینه های حمایت از مزرعه (مانند اتحادیه اروپا، ایالات متحده و چین) یا سهم کمی را داشته باشند (مانند ویتنام).
نوع سوم اصلاحات شامل تغییرات در یارانه هایی است که به طور خاص در مورد حفاظت از محیط زیست است، اما تأثیر غیرمستقیم بر محیط زیست دارد. این نوع اصلاحات می تواند شامل ایجاد، حذف یا اصلاح یارانه های مورد نظر باشد.	- مثال حذف یارانه کود در کره بین سال های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۵ است. - در چین، یارانه هایی برای حمایت از تحکیم و تشدید تولید دام در نظر گرفته شده که برای محیط زیست مثبت تلقی میشد. اما در واقع، حذف یارانه های حمایتی از افزایش مقیاس بخش دام یکی از مهم ترین اقداماتی بود که دولت برای حمایت از انسان و سلامت محیط زیست انجام داد.	به طور کلی، یارانه های این اصلاحات ممکن است به طور ناخواسته به محیط زیست آسیب برساند. برای مثال با حمایت از مصرف ناکارآمد کود، یا توسعه بخش دام.

ارائه پیشنهادات

❑ در حال حاضر تعریف واحدی از یارانه در کشور وجود ندارد.

❑ مقوله بندی پیشنهادی میتواند مورد توجه دولت قرار گیرد که یارانه های بخش کشاورزی را با چه هدفی پرداخت نماید. زیرا در نهایت امکان ارزیابی براساس گزارش عملکرد وجود دارد.

❑ هرچقدر هدف از پرداخت یارانه مشخص تر باشد شفافیت بیشتر می شود.

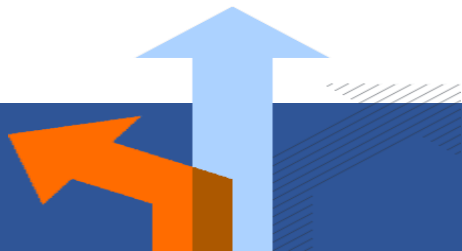

❑ بررسی تجربه کشورهای مختلف نشان می دهد که این کشورها در بازه های زمانی مختلف یارانه های کشاورزی خود را مطابق با تغییرات جهانی اصلاح کرده اند و به سمت توسعه پایدار حرکت کرده اند.

❑ این امر نشان دهنده نظارت مستمر کشورهای مورد بررسی است. یعنی این کشورها برنامه های حمایتی خود را در طی سال ها مورد بازنگری قرار داده اند و برنامه هایی که مفید بوده اند ادامه پیدا کردند و برنامه هایی که مفید نبودند حذف شدند.

❑ همچنین، برنامه هایی که نیاز به اصلاحات داشته اند چه به طور کلی چه به طور جزئی با انجام این اصلاحات ادامه یافته اند.

❑ نکته حائز اهمیت بعدی از این بررسی ها نشان دهنده تاثیرات اصلاح یارانه ها در اقتصاد و اصلاحات کلان اقتصادی کشورها (به عنوان مثال کشورهای چین و نیوزیلند) می باشد. این بررسی لزوم ارزیابی اثربخشی یارانه ها به ویژه در بخش کشاورزی را در کشورهای مختلف دنیا نشان می دهد.

□ بررسی تجارب کشورهای مختلف در وهله اول ضرورت ارزیابی و اصلاح یارانه های کشاورزی پس از ارزیابی یکپارچه و جامع آنها در بافت توسعه پایدار در ایران را نشان می دهد. از آنجایی که توسعه هر برنامه یارانه ای فعلی یا تدوین برنامه یارانه ای جدید عاری از عیب نیست بنابراین لزوم ارزیابی مستمر اثربخشی برنامه ها و بررسی بدیل های جایگزین ضروری است.

□ ارزیابی یارانه های پرداختی توسط دولت به سیاست گذاری بهتر در خصوص اعتبارات تخصیص یافته به یارانه ها کمک می کند.

در این راستا سه رهنمود برای تدوین موفق سیاست های یارانه ای کشاورزی در ایران به شرح زیر پیشنهاد می گردد:

۱- یکپارچگی سیاست

باید یارانه های کشاورزی با سایر سیاست ها در سطح کلان برای توسعه بخش کشاورزی یکپارچه شوند. یارانه ها باید تاریخ انتقضا داشته باشند نه اینکه به طور دائمی مورد استفاده قرار گیرند.

۲- کنترل و شفافیت

یارانه ها باید دارای سیستم ها و مکانیسم هایی برای شناسایی تقلب و سایر انواع سوء استفاده ها باشند. انواع تکنولوژی ها به تشخیص این گونه رفتارهای نادرست کمک می کند.

۳- حفاظت از محیط زیست

یارانه های کشاورزی باید ملاحظات زیست محیطی و پایداری را با هدف حفاظت از محیط زیست و حصول اطمینان از استفاده آب و سایر منابع با حداکثر بهره وری در نظر بگیرند. آب یک نگرانی خاص در ایران است و ایران با کمبود آب مواجه است. برخی از طرح های یارانه ای می توانند اثرات مخربی بر منابع طبیعی و محیط زیست داشته باشند. در مقابل یارانه هایی که به طور هوشمندانه طراحی شده اند می توانند به استفاده موثر و محتاطانه از منابع و به طور بالقوه از طریق تکنولوژی برای تضمین پایداری بلندمدت بخش کشاورزی مورد استفاده قرار گیرند. **در راستای رهنمود سوم و به منظور سبز شدن و پایدار سازی کشاورزی در ایران پیشنهادات زیر ارائه می شود:**

✓ تسريع بهره‌وری کشاورزی از طريق نوآوری و آموزش

✓ بهبود سياستها و نهادها در بخش کشاورزی

✓ تامین مالی نوآورانه برای تغییر کشاورزی در ایران

✓ تقویت زنجیره ارزش کشاورزی ، تجارت و رقابت پذیری ایران

✓ راه‌حل‌های زیرساخت خلاق برای تقویت و تغییر کشاورزی ایران

✓ شناسایی و بهره برداری از تکنولوژی های کشاورزی پایدار

✓ باز یافت آب و استفاده از فاضلاب

✓ حرکت به سمت کشاورزی پایدار با استفاده از تغییر جهت تمرکز از یارانه های

مبتنی بر نهاده به یارانه های مبتنی بر ستاده در ایران

یارانه های مبتنی بر ستاده عموماً کارایی و بهره وری را در سراسر زنجیره ارزش کشاورزی افزایش می دهند زیرا به عملکرد، پاداش می دهند.

باتشكر

